

Monumentnummer*: 522451

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2001
Kadaster deel/nr 82890/182

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
's-Hertogenbosch	's-Hertogenbosch	Noord-Brabant					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
van der Does de Willeboissingel	14			5211 CC	's-Hertogenbosch		
van der Does de Willeboissingel	15			5211 CC	's-Hertogenbosch		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
's-Hertogenbosch	I				1558		

Omschrijving**

Inleiding.

De LAGERE SCHOOL met bijbehorende KLEUTERSCHOOL en CONCIERGEWONING van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen is gesitueerd op de hoek Van der Does de Willeboissingel - Alfons Diepenbrockstraat, tegen de oostelijke begrenzing van de wijk 't Zand. Het schoolgebouw werd opgetrokken in 1926/27, naar ontwerp van architect K.C. Suyling en vertoont de vormtaal van de Amsterdamse School. In 1938 werd het schoolgebouw aan de noordelijke zijde uitgebreid met een kleuterschool. Deze sober vormgegeven latere toevoeging werd eveneens ontworpen door K.C. Suyling.

Omschrijving.

Het deels onderkelderde schoolgebouw heeft een U-vormige plattegrond met een lange vleugel langs de westzijde van de Van der Does de Willeboissingel en twee kortere vleugels aan de zuid- en noordzijde. Speelplaats aan de westelijke zijde. Aansluitend op de noordelijke zijde de L-vormige kleuterschool. Het gebouw telt twee bouwlagen onder een geknikt schilddak met nagenoeg verticale schilden, gedekt met verbeterde Hollandse pannen. In de dakschilden boven de voor- en achtergevels brede dakkapellen. De vleugel voor de kleuterschool telt eveneens twee bouwlagen onder een overstekend schilddak, gedekt met verbeterde Hollandse pannen. De

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gevels zijn opgetrokken in baksteen, verdiepingsvloeren in gewapend beton. Vensters met stalen kozijnen. De tien traveeën tellende hoofdvleugel (oostvleugel) langs de Van der Does de Willeboissingel heeft in de tweede en negende travee van de voorgevel (oostgevel) drielaagse uitbouwen onder plat dak, waarin de ingangspartijen en trappenhuisen. Ingangspartijen met oorspronkelijke dubbele houten deuren in portiek met betonnen luifel en overhoeks geplaatste penanten. Hierboven bovenlichten met glas-in-lood. Ter hoogte van de zolderverdieping kleine zeszijdige vensters met glas-in-lood. Boven de ingangspartij en in het midden van de voorgevel smeedijzeren hekken met de teksten: "Lager Onderwijs", "Tot nut van het Algemeen" en "U.L. Onderwijs", in karakteristieke Amsterdamse Schoolvormgeving. De zes tegen de voorgevel gesitueerde klaslokalen zijn voorzien van per drie gekoppelde vensters met stalen kozijnen (op begane grond deels vervangen door kunststof kozijnen): onder stolpramen, bovenlichten met horizontale roedenverdeling en een klampaampje. Geheel links, ter hoogte van de eerste verdieping een klein eenruits venster. De sober uitgevoerde achtergevel van de lange oostvleugel heeft in het midden een risalerende partij, waarin de ingang aan het speelplein. Ingangspartij met boven- en zijlichten en betonnen luifel, waarboven een groot tweeruits bovenlicht. Moderne deur. Aan weerszijden van de ingang twee lage schuingeplaatste muurtjes voor bloembakken. Op begane grond en verdieping afwisselend smalle tweeruits vensters ter plaatse van de toiletten en bredere tweeruits vensters ter plaatse van de garderoberuimtes. Stalen kozijnen.

De voorgevel (zuidgevel) van de zuidelijke vleugel langs de Alfons Diepenbrockstraat telt vier traveeën. De vensters voor de leslokalen zijn hier identiek aan die in de oostgevel. In de tweede travee van rechts een drielaags uitbouw voor een trappenhuis: hierin ter hoogte van de begane grond een driedelig samengesteld venster met glas-in-lood, ter hoogte van de zolderverdieping een zeszijdig venster met glas-in-loodraam. Aan weerszijden van de uitbouw bloembakken. Links van de uitbouw kleinere vensters met horizontale roedenverdeling. Geheel links in de zuidvleugel een toren met uurwerk. De achtergevel van de zuidvleugel twee ingangspartijen: links een ingang naar het trappenhuis. Betonnen luifel, waarboven een drieruits bovenlicht. Rechts, in een terugliggende gevelpartij, de ingang naar de toren. In de westelijke kopgevel ter hoogte van de zolderverdieping een balkon boven de conciërgewoning. Balkondeur met bovenlicht. In de toren aan de noordelijke zijde een klein eenruits venster, aan de westelijke zijde een drietal spleetvensters. In de noordelijke gevel van de noordvleugel links ter hoogte van de eerste verdieping drie brede horizontale tweeruits vensters. Op de begane grond ter hoogte van de kamer van de schoolarts een eenvoudig tweeruits venster. Rechts hiervan een eenlaags uitbouw onder plat dak voor de kamer van het schoolbestuur. Hierin vensters identiek aan die in de zuidgevel. Boven de uitbouw een plat, bereikbaar via een deur met boven- en zijlichten. Rechts hiervan een hoger opgetrokken gevelpartij voor een trappenhuis met een uitkragend middendeel, waarin hoge laddervensters. Geheel rechts in de noordelijke vleugel de eenlaags aanbouw voor de gymnastiekzaal onder geknikt schilddak met nagenoeg verticale schilden. In de achtergevel van de noordvleugel is de gevel van de gymnastiekzaal doortrokken tot aan de oostelijke vleugel. Geheel rechts hierin een smalle portiek. De gymzaal heeft links een ingang, bestaande uit een moderne deur met boven- en zijlicht, rechts hiervan twee brede driedelige vensterpartijen met moderne ramen. Hierboven acht dicht op elkaar geplaatste vensters. Voor de westelijke kopgevel van de noordvleugel een moderne eenlaags aanbouw voor kleedruimtes onder plat dak. Tegen de westelijke zijde van de zuidvleugel een eenlaags conciërgewoning onder geknikt schilddak met verbeterde Hollandse pannen. Dakkapellen boven voor- en achtergevel. De vensterpartij in de voorgevel is sterk gewijzigd. In de achtergevel links ter hoogte van woonkeuken een kruisvenster, rechts ter hoogte van de opkamer en de kelder tweeruits stolpramen. De westelijke gevel van de woning is vensterloos. De L-vormige vleugel voor de kleuterschool is opgebouwd uit drie bouwdelen: rechts een tweelaags vleugel voor de leslokalen, links hiervan een eenlaags vleugel voor het speellokaal en geheel links een tweelaags tussenlid onder plat dak. De kleuterschool heeft op de bovenverdieping stolpvensters met hoog bovenlicht met kleine roedenverdeling. Op de begane grond in de oostelijke en zuidelijke gevels oorspronkelijk dubbele deuren voor het leslokaal en speellokaal, waarvan er drie zijn vervangen door een raam met houten borstwering. Ter plaatse van het meest rechtse leslokaal in de oostgevel twee tweedelige vensters. Deuren en vensters hebben bovenlichten boven horizontale houten lijst op consoles.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Oorspronkelijke roedenverdeling in bovenlichten verwijderd. Op de bovenverdieping in de oost- en zuidgevel stolpvensters met hoog bovenlicht, waarin kleine roedenverdeling. Ook hier een houten lijst, rustend op consoles. Onder deze vensters een houten bloembak op consoles. In het tussenlid tussen de lagere school en de kleuterschool een overhoeks geplaatste uitbouw voor het portaal. Hierin een moderne deur. In de noordelijke gevel van de kleuterschool op de begane grond kleinere vensters met kleine roedenverdeling. In de westelijke gevel ter hoogte van de toiletten smalle tweeruits vensters. Tegen de rechterzijde van de westgevel een anderhalffaags aanbouw voor het trappenhuis met kleine ronde vensters. Hierin rechts een achteringang met moderne deuren naar de traphal. In het inwendige van het schoolgebouw is de oorspronkelijke dispositie grotendeels gehandhaafd. Het schoolgebouw heeft aan de voorzijde van de oostelijke en zuidelijke vleugel leslokalen. Achter deze leslokalen een gang, bereikbaar via een viertal vestibules met trappenhuisen op de zuid- en noordoostelijke hoek van het gebouw. Op de zuidoostelijke hoek de directeursvertrekken, op de noordoostelijke hoek een bestuurskamer en kamer voor de schoolarts. Tegen de speelplaats aan de achterzijde van het schoolgebouw garderobes en toiletten. In het schoolgebouw nog een groot aantal oorspronkelijke elementen. Onder meer zijn van belang de trappenhuisen in gewapend beton met hardstenen trap, smeedijzeren balustrade-ornamenten in bijzondere Amsterdamse Schoolvormgeving en glas-in-lood. Bij het trappenhuis op de zuidoostelijke hoek een markante afgeschuinde hoek en glas-in-loodvenster t.p.v. de directeurskamer. Tegelvloer in de gangen en tegellambrisering in de vestibules en de toiletruimte van de directeurskamer. In de gangen nog enige nissen voor wasbakken met oorspronkelijke betegeling. Grotendeels nog oorspronkelijke binnendeuren. In een aantal leslokalen nog de oorspronkelijke ingebouwde kasten. De gangen zijn geleed d.m.v. betonnen pilasters met kapiteelachtige ornamenten.

Langs de Alfons Diepenbrockstraat en de Van der Does de Willeboissingel rondom het schoolterrein een afscheiding bestaande uit een laag bakstenen muurtje met pijlers, waartussen smeedijzeren hekken met Amsterdamse Schooldetailering. Aan de noordzijde van het schoolgebouw, op het voormalige turnveld een betonnen bloembak in Amsterdamse School vormgeving.

Waardering.

De lagere school, bijbehorende kleuterschool en conciërgewoning van de "Maatschappij tot Nut van het Algemeen" is van algemeen belang. Het schoolgebouw heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van de schaalvergroting binnen het lager onderwijs in het Interbellum en als uitdrukking van een typologische ontwikkeling: lagere school met bijbehorende kleuterschool, gymzaal en conciërgewoning. Voorts bezit de school cultuurhistorische waarde als illustratie van de uitzonderlijke positie van het nutsonderwijs, wat tot uitdrukking komt in de representatieve architectuur van dit rijk gedetailleerde gebouw. Het schoolgebouw heeft architectuurhistorische waarde door de Amsterdamse Schoolstijl en de bijzondere detaillering, als voorbeeld van de regionale variant van de Amsterdamse School en vanwege de plaats die het schoolgebouw inneemt binnen het werk van de Bossche architect K.C. Suyling. Het schoolgebouw heeft ensemblewaarden: als markante hoekbebouwing tegen de oostelijke begrenzing van de wijk 't Zand is het schoolgebouw van belang voor het aanzien van dit beschermde stadsgezicht. Het schoolgebouw is tot slot van belang vanwege de gaafheid en vanwege typologische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Schoolgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument